СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ. OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 215. Джерзі Сіти, Н. Дж., четвер, 16-го вересня 1937. VOL. XLV. No. 215. Jersey City, N. J., Thursday, September 16, 1937. THREE CENTS

ЗАБОРОНА ВИВОЗУ ЗБРОЇ Й МУНІЦІЇ ДО КИТАЮ І ЯПОНІЇ

ВАШИНГТОН.—Президент Рузвелт видав приказ заборони на вивіз муніції, зброї й інших воєнних матеріялів до Китаю і Японії, щоб тим чином відтягнути Злучені Держави від вмішування у воєнні події на Далекім Сході. Приказ відноситься до кораблів, що є власністю держави. Власники приватних кораблів можуть далі вивозити згадані матеріяли до Китаю і Японії, але на власне ризико.

РУЗВЕЛТ У КЛОПОТАХ ЧЕРЕЗ НОМІНАЦІЮ БЛЕКА.

ВАШИНГТОН. — Урядові кола надобре заклопотані ревеляціями преси про приналежність бувшого сенатора Гюга Блека до Ку Клакс Клена. Виходить, що Блек дякував Кленові за те, що його вибрано у своїм часі сенатором. Виявляється далі, що він іще й тепер є членом Ку Клакс Клена. Запитаний про це президент Рузвелт, зложив писемну заяву, в якій підкреслив, що він знає в справі приналежности Блека до Клена тільки те, що донесла про це преса. Та загальне враження таке, що Рузвелт всетаки поносить відповідальність за назначення Блека членом Найвищого Суду Злучених Держав.

ДОМАГАЮТЬСЯ ОТВЕРТОЇ ВІДПОВІДИ.

ВАШИНГТОН. — Самі сенатори підносять отверто, що суддя Блек є обовязаний вияснити публично справу своєї приналежности до Ку Клакс Клена. Кажуть, що це є його обовязок супроти президента, сенату і краю. І не криються з тим, що коли Блек є дійсно членом Клена, то він не повинен бути суддею Найвищого Суду і тому повинен з цього уряду негайно зрезигнувати.

Виправдують Блека.

Але є такі, що беруть Блека в оборону. Річард Гог, директор Незалежного Законодатного Бюра, твердить, що має багато листів від муринів, жидів і католиків, а в тих листах висказується судді Блекові подяку за його безпартійність і релігійну та расову толеранцію. Він каже, що Ку Клакс Клен в Алабамі був у тих часах, у яких приступив був до нього Блек, рухом ліберальним і гуманітарним, а реакційним став доперва пізніше.

Що каже голова „Невидимої Імперії".

Д-р Гайрем В. Івенс, президент Ку Клакс Клена (Імпіріел Визард оф ди Найтс оф ди Ку Клакс Клен), каже, що смішно говорити про те, що Блек є досмертним членом Ку Клакс Клена, бо такого назначення нема. Він теж твердить, що Блек не є тепер членом Клена.

Вилйем Гвайт теж забирає голос.

Відомий американський журналіст Вилйем Ален Гвайт твердить у передовиці своєї „Емпорія Газет", що Блек був і є членом Ку Клакс Клена та що американська історія ніколи не забуде Рузвелтові цього, що він назначив члена Клена суддею Найвищого Суду Злучених Держав.

БЕРУТЬСЯ ДО „НЕАМЕРИКАНСЬКОГО МІСТА".

НЮ ЙОРК. — Ж. Л. Бескин, адвокат з Річмонд, Вірджінія, що називає себе „Великим Смоком Царства Невидимої Імперії, яка обіймає Вірджінію, Вест Вірджінію, Мериленд і Дистрикт оф Колюмбія", перебуваючи в Ню Йорку, приглядається дотеперішних міських виборів у тім, як він каже, „неамериканськім місті", щоб навчитись, як побити „чужинецький елемент" при найблизших президентських виборах.

І РУЗВЕЛТ МУСИТЬ РАХУВАТИСЯ З ЦЕНТОМ.

ВАШИНГТОН. — Кореспонденти питалися президента про фінанси держави, зокрема про те, чи уряд зачне вже рахуватися з видатками. Президент вказав кореспондентам на державну скарбницю і радив там засягнути інформації, додаючи, що він мав і далі має свої власні фінансові клопоти, бо і йому треба було завжди рахуватися з кожним центом.

ФАРЛІ ПОПИРАЄ МАГОНІЯ.

ВАШИНГТОН. — Генеральний почтмайстер Джеймс Фарлі заявив, що голосуватиме в Ню Йорку у своїй окрузі при правиборах на Джерія Магонія, як демократичного кандидата на посадника міста Ню Йорку.

ЗА РЕОРГАНІЗАЦІЮ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ.

АТЛЕНТИК СИТІ. — На нараді губернаторів виголосив нюйорський губернатор Лімен програму перевірки цілої податкової системи і запропонував однозгідність у федеральних, стейтових і міських податках. На нарадах були губернатори з 19 стейтів і всі погодилися з пляном Лімена.

ЖАХЛИВІ НАСЛІДКИ ЕКСПЛЬОЗІЇ ҐРАНАТИ.

В малій рибацький місцевості Вінці (в Естонії) вибухнула ґраната з воєнних часів з іперитовим газом. Вибух спричинили діти, витягаючи ґранату зі старої криниці. Двох хлопців, 9-літнього й 12-літнього, розірвало в куски. Два інші тяжко ранені, 12 осіб, що поспішили нещасним з поміччю, були попарені газом. Їх усіх, з ранами на тілі, перевезли до лічниці.

ЩО ФРАНЦУЗИ ЗНАЮТЬ З РОСІЙСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ.

Цього року з нагоди роковин Пушкина у французькій пресі було багато статтей про великого поета, появилися переклади його творів, улаштовувано окремі святочні академії в його честь. Недавно один композитор, член французького Союзу драматичних і музичних авторів, зареєстрував у союзі свій романс до слів Пушкіна. Йому видали посвідку, де зазначили, що пан такий-то заявив про своє авторське право до музичного твору, якого текст належить панові Александрові Пушкінові — адреса невідома.

Два роки тому один видавець із провінції звернувся до одної паризької книгарні з проханням подати йому адресу російського письменника Льва Толстого, який, кажуть, написав цікаву повість „Війна і мир". Він хотів би цю повість перечитати і може видати.

Минулого місяця в журналі „Французьке кіно" ч. 16. можна було знайти таку замітку: Крайцерову сонату" — Івана Древіля і якогось Льва Толстого, починають виставляти".

ВБИЛИ „КОРОЛЕВУ ЦИГАНІВ".

Як повідомляє черновецька преса, біля Пітештів румунська жандармерія вбила 21-літню Любу Черебковську, яку називали теж „королевою циганів". Дівчина, знана з уроди і жорстокости, зорганізувала ватагу, що крала діти, робила їх каліками і продавала потім жебракам. Діти пропадали так часто, що жандармерія владила облаву на циганів. Коли окружено циганський табор, циганка як божевільна кинулася з ножем у руці на жандармів, які, не можучи зловити бандитки живцем, застрілили її. Арештовано 20 членів циганської ватаги.

РОЗУМ У ВЕДМЕДЯ.

Білий ведмідь полює на рибу і на тюленів. Він дуже обережний, уважає, щоб не настрашив свою здобич, доки до неї приступить. Особливо важно йому, щоб тюлені не завважили його здалека, бо повтікають. Його не видно на снігу, тому, що він білий, але зрадити його може чорна латка на носі, що ярко відбиває на сніжній білості, як він помалу до тюленя сунеться. Каже вчений мисливець, д-р Сотон з Кензас Сіти, що він бачив кілька разів, як ведмідь заслонював носа білою лапою кожен раз, як тюлень на нього глянув.

ПОЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧИТЕЛЯ ОПРАВДАНОЮ ПРИЧИНОЮ ВІДДАЛЕННЯ.

В часі засідання т. зв. відкликової ради (борд оф референс) в Едмонтоні, Алберта, заявив суддя Метесон, що вчителі, які беруть активну участь у політиці, аґітуючи та попираючи якусь політичну партію, наражуються на те, що можуть бути віддалені тростісами з посади. Згаданий суддя вирішив саме того дня справу виповідження вчительської посади директорові шкільного дистрикту у Редвей. Голова шкільної ради заявив, що згаданому вчителеві виповіджено посаду, бо він брав дуже активну участь у політиці та скликав політичні мітинги суспільно - кредитової партії, через що викликував непогодження проти себе і сварки в громаді, де вчив. Суддя рішив, що виповідження посади вчителеві було оправдане і що воно зроблене в інтересі загального добра у громаді.

МІСТ ЗАВАЛИВСЯ ПІД ЛЬОКОМОТИВОЮ.

На лінії лісної залізнички Пороги—Брошнів (фірми Ґлезінґера) коло Перегінська трапилася катастрофа. Коли залізничка віхала на міст, машиніст завважив, що міст нагинається. Машиніст вискочив з льокомотиви. Міст завалився й льокомотива впала до ріки Лімниці разом з причіпкою та із ще одним вагоном. Потовчені є керівник поїзду Гричак, залізничний машиніст Смик і технік, що направляв міст. Причина катастрофи є в невмілому веденні направи моста.

ЖАХЛИВА ЛЕТУНСЬКА КАТАСТРОФА.

Літак чехословацько-совєтського товариства, що обслугує лінію Прага—Москва, розбився коло села Страцеле, бистрицького повіту в Чехословаччині, і згорів до тла. Чотири члени залоги і два пасажири згоріли на вугіль. Літак вилетів був із Праги.

ЗАГАДОЧНА ПОШЕСТЬ НА ШЛЕСЬКУ.

У пщинському пов. захворіло нагло коло 50 осіб на невідому в Польщі недугу. Вона проявляється сильним болем голови й дуже високою гарячкою. По цих вступних познаках наступає загальне ослаблення, параліж рук та ніг і блювотиня. Лікарі зацікавилися цею недугою. Покищо студіюють її.

ПРО ГЛУПОТУ.

Під таким заголовком видав дуже дотепну та розумну книжку відомий німецький письменник Роберт Мусіль. Хто знає автора „Людини без прикмет", може сподіватися, що видана ним тема не пропала. Ця тема гостро актуальна саме нині, коли в Европі найрозумніші люди признають, що европейській культурі грозе голов, які охопили усі її недостачі та вказали лік на її недугу. А що сучасна недуга має свою довгу історію, то аналіза сучасної глупоти стає водночас розвідкою про сльоди людської природи.

РОМАНС МІЖ БОЖЕВІЛЬНИМИ.

З інституції для божевільних у Лондоні, Онт., втекла пара залюблених пацієнтів, Ернест Гібард і Мейрі Гардінґ, з наміром вінчатись. По втечі виявилося, що згадана пара потайки мала любовні зносини в інституції впродовж двох літ. Вони листувалися, сходились нічцю під вербою, а навіть неділями в каплиці передавали собі устами, способом німо-глухих, тайні гадки. Дівчині 32 роки, парубкові 26. Якщо їх поліція не спіймає до 14 днів, пара втікачів останеться леґально вільною.

СМЕРТЬ „ЛЬОРДА ФОНТЛЕРОЙ".

Не тільки вся Англія й Америка знає одну з найкращих дитячих повістей „Малий Льорд Фонтлерой". Вона перекладена на всі мови і минулого року, сфільмована ще раз, обігла ввесь світ. Мало хто пригадує собі її авторку, хоч кожний, хто читав її, памятає її молодого героя. Саме тепер цей герой помер — себто той, з якого авторка зробила портрет у повісті. Пані Францес Ґонґсон Барнет відмальовала там свого сина — Вівіяна Барнета. Цей Барнет помер цими днями від серцевої атаки, коли кинувся в море ратувати людей, що потопали в якомусь човні біля Лонґ Айленд (Ню Йорк). Це був справжній немовчний спортовець та „енкі", зовсім неподібний до того солоденького типу, який зробила з нього в повісті його мама: в оксамитній блюзці, високому, білому ковнірці та з кучерявим волоссям.

ВТОПИЛАСЯ ЖІНКА.

У криниці на фармі в дистрикті Ейбі, Алберта, знайдено втоплене тіло Юлії Скжекі, жінки Михайла Скжеки, фармера з того дистрику. Догадуються, що Скжека попоnила самогубство. Покійниця незджужала від довшого часу. Вечором пішла як звичайно спати з дітьми. Чоловік спав у прилягаючій кімнаті. Коли ранком не можна було ніде знайти жінки, почав чоловік робити за нею пошукування і знайшов її тіло в криниці, яка, хоч не глибока, одначе по береги виповнена водою.

НЕВРОЖАЙ НА ПОМОРЮ.

З Кашубів повідомляють про катастрофальні наслідки довготривалих дощів. Були там передше довготривалі морози, опісля суша. Втрати вже тоді були місцями 70 проц.

ДИТИНА ПІД КОЛЕСАМИ ВАГОНУ.

У Синевідську Вижнім на шляху лісної залізнички, що є власністю фірми „Годуля", стояв вагон, а на ньому і під ньому бавилося кілька дітей, між ними 7-літній Богдан Підгорецький. Нараз наїхав паровіз, до якого дочіпили вагон. Паровіз рушив уже з вагоном, але притім потрутив згаданого Підгорецького так нещасливо, що він попався під колеса і згинув на місці.

133 РОКИ ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО ОУН

ЛУЦЬК. — У Луцьку закінчився великий політичний процес проти 42 українців, що їх польський суд судив за „злочин державної зради", себто за приналежність до Організації Українських Націоналістів. Трибунал засудив 36 підсудних від одного року до десятьох. Загально засудив усіх на 133 роки тюрми. В усних мотивах предсідник трибуналу підкреслював, що суд не повірив, будьтоби завданням О.У.Н. була виключно боротьба з комунізмом. Високість виміру кари предсідник пояснював тим, що всі підсудні — інтеліґенти.

ГР.-КАТ. ЛЕМКІВСЬКИЙ АДМІНІСТРАТОР ПІДДЕРЖУЄ МОСКВОФІЛІВ.

СЯНІК. — Теперішний греко-католицький адміністратор Лемківщини, о. Яків Медвецький, силоміць піддержує москвофільських православних недобитків на Лемківщині. Недавно він дав черговий доказ своєї прихильности до них, даруючи на оснування „Русского Союза Кооператив" 5,000 злотих. Зачувати, що о. Медвецький задумує перенестися до Сянока й замешкати в домі „Бескида", якому позичив 95,000 злотих, а який теж знаходиться в руках „русских".

БОЛЬШЕВИКИ ПЕРЕСУВАЮТЬ ЖІНКАМИ МОВ ХУДОБОЮ.

МОСКВА. — Як повідомляє совєтська преса, большевики вислали на Далекий Схід 50 тисяч молодих дівчат, нібито до праці. Фактично вони вислали їх туди тому, щоб „упримнити" життя перебуваючим там большевицьким урядовцям, воякам, а також робітникам, які внаслідок браку жінок у тамошних околицях зле себе там почували й кожний раз хотіли звідтам повертатись.

ПРОДАЮТЬ КОЛХОЗИ З ЖІНКАМИ И ДІТЬМИ.

КИЇВ. — Як подає київська совєтська преса, рільничий виділ одного совєту на Київщині потягнув до відповідальности торговців колективними хазяйствами. Завідувачі колективним хазяйством „Виноградар" у Пріорках, біля Києва, продали свій колхоз враз із землею, будинками, машинами, худобою і робучою силою, якою є робітники колхозу і їх жінки. Колхоз продано трестові виробу вина. Коли колховники почали скаржитися до ріжних часописів і влади, справа набрала розголосу й тоді арештували директора Михайлова, що перевів цей продаж. Характеристичне те, що такі продажі в Совєтах взагалі можливі.

СОВЄТСЬКА „КОНСТИТУЦІЯ" В ПРАКТИЦІ.

ПАРИЖ. — Гаролд Дені, кореспондент „Ню Йорк Таймсу", що був довший час у Москві, свій черговий допис про Совєти зачинає так: „В цьому є іронічний парадокс, що хвиля розстрілів і арештів у Совєтах розпочалася враз із впровадженням нової совєтської конституції й враз із приготуванням до вільних і рівних виборів цеї осени. Багато дипльоматичних дослідників у Москві вірять, що цей збіг обставин є зовсім невипадковий і що фактично широко реклямована ліберальність „сталінської конституції" є одною з причин цеї чистки". Іншими словами це означає, що Сталін, давши людям право на папері голосувати, на кого хочуть, вистріляє тих людей, які моглиб вийти на уряди.

ВАТИКАН БОЇТЬСЯ ЗА ДОЛЮ КАТОЛИКІВ У НІМЕЧЧИНІ.

ВАТИКАН. — "Осерваторе Романо", офіційний часопис католицької столиці, помістив передову статтю, одобрену папою, в якій висказує побоювання зприводу напруження між німецьким урядом і католицькою церквою. Нагінка на католиків, говориться там, може небавом довести до жалюгідних виступів проти католицьких вірних у Німеччині.

ЗНАМЕННА ВІДПОВІДЬ ІТАЛІЇ.

РИМ. — На рішення конференції в Ніоні в справі патролювання Середземного моря Італія відповіла, що вона візьме також участь у патролюванні, але під умовою, що їй призначать такий уділ, який має Англія, або Франція. Цю відповідь в англійських і французьких кругах зустріли з великим вдоволенням, бо це означає, що Італія готова незабаром прилучитися до тої політики, яку ведуть дві перші держави.

ПОЛОЖЕННЯ НА КИТАЙСЬКОМУ ФРОНТІ.

ШАНГАЙ. — Воєнне положення біля Шанґаю впродовж останніх днів не змінилося. Японці збирають війська й приготовляються до чергового нападу. Зате їх війська на півночі Китаю роблять ступневий поступ вперед. Вони заняли Ґінґсі, перейшли ріку Юнґтінґ та захопили село Кван. Крім того їх літаки бомбардували Шкіячван. А китайські літаки ушкодили два японські воєнні кораблі.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and Holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc,
t 81 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

„ТАТУНЬО-ВИЗВОЛЬНИК"

Ось таким являється щойно померлий Тома Масарик в очах широких мас чехів і словаків. І таким він напевно залишиться. Це для чехів Вашинґтон і Линколн — в одній особі. Це той Вашинґтон, що орґанізував військову силу і при її допомозі здійснював наукові й пропаґандні постуляти у справі визволення чеської нації. І це той Линколн, що не допустив до розбиття визволеного краю, що своєю особою (по крові словак) і своїм авторитетом зціпив чехів і словаків в одній чехословацькій державі.

Імя Масарика є у світі загально відоме й шановане. Його цінять як ученого, як моралїста і як великого демократа-ліберала. Його теж визнано тим, що завдав своєю пропаґандою чи не найтяжчий удар старій австрійсько-угорській монархії, доказуючи підчас світової війни конечну потребу її розпаду як передумови визволення поневолених нею народів. Про все те написано багато й українською мовою. А є про це й поважні наукові праці. Є й багато ріжних спогадів і політичних статтей, друкованих у ріжних часах і в ріжних наших часописах чи журналах. З усіх тих писань про Масарика видно, що він був великим гуманістом, але й у своїх загальнолюдських міркуваннях завжди мав на приміті в першу чергу — свій власний нарід. Мав він навіть відвагу, як писалося, в імені засади наукової правди кинути визов навіть тому, що вважалось у його народу „народніми святощами". Але й те робив він на те, щоби будувати народню силу на дійсно сильних підвалинах, опертих на моральності, людяности і правді.

Задивлений у свій власний нарід і його будучність, не міг Масарик до кінця свого життя основно вилікуватися зо славянофільства і москвофільства в тім розумінні, щоб розумів і відчував українську справу в такий спосіб, як ми її розуміємо і відчуваємо. Та з цього не можна вносити, щоб він був нашим ворогом, коли мова про наше національне імя та наші державницькі й соборницькі змагання. Масарик був реалістом. Сам він визволяв свій нарід революційним шляхом і заставляв інших визнавати доконані факти — силу. І то як у культурних так і визвольних змаганнях. Будучи словаком і творячи одну чехословацьку націю, він попадав під враження, що подібне можливе й між українцями і москалями. Як славянофіл, хоч і дуже критичний, був всетаки проти розбиття Росії, а за федераційну злуку України з Москвою. І не визнався він як слід, як цього можна булоб від нього вимагати, і в культурних цінностях українського народу, ні в його літературі й історії. Але проте брав при ріжних нагодах український нарід в оборону, хоч не називав його властивим іменем. Можна теж було сподіватись від Масарика, що під його правлінням буде лекше жити українському народові на Закарпатті, та що він там буде політично, економічно, соціяльно й культурно незалежним, а так не є. Та всежтаки у хвилі смерти Масарика згадуємо його імя і ми — добрим словом.

НИЩИЛЬНИКИ МИНУЛОЇ СЛАВИ

У львівському „Новому Часі" з 28 серпня ц. р. Юрій Липа описує, як то варварська Москва все старалася знищити історичні памятки чужих народів, щоб у той спосіб затерти у них память про їх минувшину та знищити в них національну гордість. Притім він наводить описи чужинців, які теж дивилися на москалів як на варварів, що для ненаситної влати не спиняється перед знищенням навіть найкращих історичних мистецьких творів.

Він наводить анґлійця Клярка, професора з Кембриджу, який описує нищення москалями історичних памяток на Кримі в половині 18 віку. Ті памятки залишили були старинні греки і їх не доторкалися навіть татари. Щойно коли здобули Крим московські дикуни, то знищили все до тла. Клярк пише дослівно так: „Руїни Херсонесу ще були тривалі і скрізь іще були навіть двері. Як прийшли москалі, все було відразу здемольоване. Ці варвари зайнялися своїм улюбленим заняттям — плюндруванням. Перекидали, розбивали, закопували і нищили все, чого лиш досягнули і що служилоб до висвітлення історії цеї країни".

Юрій Липа наводить також інші приклади, де москалі зі скаженою заїлістю на приказ згори. нищили історичні памятки України, а навіть фальшували літописи та ріжні історичні документи. Вони фальшували навіть свої власні документи, бо дуже часто з них виходило, що Україна була колись могутня, вільна держава і з нею москалі мусіли переговорювати та пактувати як рівний з рівним. Все, що нагадує минулу українську славу та збуджує в українців національну гордість, нищить у варварський спосіб Москва і нині. В цьому нищенні помагають їй продажні ренеґати, большевицькі аґенти Москви.

Ось у нюйорських УЩВістях з 14. вересня ц. р. знаходимо напасливу статтю на „Свободу" за те, що вона про відкопання старого українського собору в Крилосі подає обширні звідомлення. В цій статті аґенти Москви говорять: „Для джерзіситської „Свободи" з минулої суботи найбільш важливою новинкою було те, що в селі Крилос коло Галича знайдено руїни старої церкви, побудованої сім і пів сторіччя тому князем Осьмомислом, та що „українські маси" поспішають оглядати цю нахідку... В селян і робітників запевно стільки цікавости до залишків з церкви, яку будував колись князь руками їх поневолених прадідів, що до торішнього снігу. Але нема в тім виданню „Свободи" жадної згадки про найбільші теперішні події в світі, якими безсумніву цікавиться кожний, хто взагалі чичитає будьяку ґазету. І коли редакція „Свободи" може дозволити собі не подавати звідомлень про такі події, як героїчна боротьба китайського народу проти китайського імперіялізму, або еспанського народу проти фашизму, або рішучий виступ Рад. Союзу проти морського розбишацтва італійських фашистів, так робить це очевидно лиш тому, що почувається незалежною від передплатників „Свободи", які, як члени УНСоюзу, мусять платити за цю ґазету і тому хоче закрити злочини світових імперіялістів".

Ось куди завертають УЩВісти! Для них виступ жида Літвінова в Женеві важніша подія, ніж відкриття найстаршої памятки української старовини.

Ні, не байдужа українським робітникам і селянам минула слава українського народу. Для них дорожчі руїни старого українського собору, ніж мавзолеї Леніна, памятники царя Петра чи Пушкіна. Український нарід знає, чого в тих руїнах шукати. Знають також прекрасно й самі большевики, що в них поховане. Тому саме вони з такою скаженою заїлістю накидаються на культ ширення історичної традиції. З тих історичних руїн виростуть месники, які пімстять зневагу.

ЖИДИ Й УКРАЇНЦІ

(Стаття надіслана).

(Докінчення).

На ті виводи „Діла" відповідає в жидівськім часописі „Гайнт" жидівський журналіт д-р Кляйнбавм у статті „Жиди й українці" та каже у ній між іншим таке:

„Цілковиту слушність має „Діло", коли пише про жидів і українців як природніх союзників серед панівних тепер відносин. Безчисленні спільні завдання стоять і перед жидівською і перед українською політикою в Польщі. І так: боротьба за рівність у сіх національностей в републиці щодо прав, обовязків і відповідальности за державу; боротьба за зреалізування конституційних і міжнародніх зобовязань Польщі у відносинах до національних меншин; боротьба за господарське рівноуправнення і заспокоєння культурних потреб меншин; боротьба проти теорії про польський народ. як виключного господаря краю, а про інші народи як... **„субльокаторів"**; нарешті боротьба за новий демократичний і свободолюбний режім у дорозі співпраці з тими кругами польського народу, що мають зрозуміння для народніх меншин.

„Взагалі можна сказати, що кожний крок, зроблений досі спільно жидами й українцями, мав успіх.

„Одначе найважнішою річчю є будучність жидівсько - українських відносин, а вона вимагає трьох сутніх моментів: поперше, відносини до заграничної політики п. мін. Бека. „Діло" не повинно сердитись, коли з нашого (жидівського) боку говориться про „про німецьку" орієнтацію впливових українських кругів, як і ми не сердимось, коли говорять про наше справді вороже становище проти „третьої (німецької) держави". Ми вважаємо заграничнно - політичний курс міністра Бека за рішальний також і для внутрішньої політики польського уряду. І тому бажаємо льояльно вияснити відносини української політики до курсу мін. Бека.

„Подруге: жидівсько-українська **господарська конкуренція.** Не можемо нічого проти цього мати, щоб українці відкривали торговельні кооперативи по своїх селах, але ми є проти цього, щоб конкуренція... переступала рами господарського суперництва і доводила до терть між народностями.

„Потретє: мішання жидів з комуністами. Є це погане, зле привичаєння. На жаль, також автори передовиць у „Ділі" не все від цього вільні".

Нарешті д-р Кляйнбавм говорить таке: „Отсе би були ті драстичні пункти, котрі повинні бути явно вияснені відповідальною українською пресою. З нашого (жидівського) боку є зайвими всякі заяви про нашу симпатію та пошану для українського народу та для його національного руху. Це булоб зайве і супроти всіх гнетених і переслідуваних народів. З нашої (жидівської) сторони нема ніколи перешкод для співпраці, опертої на взаємности, спільности інтересів та культурнім гуманізмі".

Усе, що нам д-р Кляйнбавм сказав, властиво вже був час сказати бодай 17 літ тому.

Аж як добре припекли жидів по селах польські селяни з „клоніцами"в руках, а по містах польські студенти в буршівських шапочках, зібралося панам Кляйнбавмам „на мілосць".

Очевидна річ, що ліпше пізно, як ніколи.

Тай добре є обговорити безсторонно ті всі три головні „болі", які, на думку п. Кляйнбавма, повиннаб вияснити українська преса.

Поперше, хотів би п. Кляйнбавм знати, які є відносини українців до заграничної політики міністра заграничних справ Бека. Це не повинно ображати українців, коли жиди говорять про них, що в них є „пронімецька орієнтація", значить, прихильна Німеччині.

Певна річ, що ми за „такий" закид не сердимось, але взагалі підношення цеї справи д-ром Кляйнбавмом доказує, що він у цих справах цілком не орієнтується, а говорить лише, застрашений краківським „Ікацуньом", котрий, обпаскуджуючи зі всіх сил українців, обвинувачує їх усе в „ґерманофільстві".

Автім мін. Бек цілком не випитує українських політиків про це, що вони думають про відносини Польщі до Німеччини, а самі ті політики не мають навіть якоїсь спеціяльної причини тим займатися.

Мін. Бек веде безумовно таку заграничну політику, яку вести припоручив йому пок. Пілсудський.

Мін. Бек є в порозумінні з Німеччиною, а політика та є звернена своїм вістрям проти Советів. Вже самим ставленням такого питання, такої квестії, дає д-р Кляйнбавм до пізнання, що властиві його симпатії є по стороні Советів і що він рад би, щоб і Бек і українці відвернулися від Німеччини. А в такім разі з ким би мали властиво тримати? З Советами? З тими, що виголодили яких **три міліони** наших братів та вимордували нашу інтеліґенцію?

То вже дарма! В цей бік нас п. Кляйнбавм не затягне!

Другим болючим пунктом д-ра Кляйнбавма є справа господарської конкуренції, і він бажає собі, щоб вона не доводила до терть між народностями.

Отже „Діло" вже передтим сказало, що українці стоять на становищі пристойної господарської боротьби і цього їм жиди чейже заборонити не можуть. Зрештою українці конкурують також і з поляками, а проте ті (крім жидівського „Ікацуня" — „Ілюстровани Курер Цодзенни") не підносять такого ґвалту.

А між самими жидами ніби конкуренції нема?

Нарешті третій болючий пункт для Кляйнбавма й інших, таких як він, це закид, роблений українцями жидам, що вони ширять по наших селах комунізм.

Алеж це річ загально відома і при всіх, дослівно всіх, протикомуністичних процесах чи то на тлі села чи міста — всюди виступають жиди і жидівки як провідники й орґанізатори комунізму.

На це поважніші жиди „буржуї" можуть сказати: А щож **ми** тому винні? Жидів у Польщі є багато, тож річ очевидна, що якийсь їх процент є комуністи.

Та не в тім річ, а в тім, що жидівські пресові орґани стоять усі на становищі, прихильнім до большевиків. А коли вже явно не хвалять „большевицьких осягів", то бодай пляново промовчують усе те, що могло би поставити Советти і їх діяльність у злім світлі. Вся польська комунофільська література (дуже широка!) держиться головно читачами і покупцями з „ізбранного" народу.

То велика психольоґічна загадка, чому власне й дуже інтеліґентні жидівські сфери мають такий нахил до комунізму. Польський журналіст В. Студніцький старався не так давно ту загадку в приємливий спосіб розвязати.

У всякому разі це бє в очі, що жидівська преса не виступає проти комунізму і не старається відтягнути свою молодь від большевицьких заговорів і авантур. Навпаки, на все те вона дивиться дружно, підсміхаючись, і фактично все те толерує.

Колиж українська преса таврує політичне деморалізування своєї молоді жидівсько - комуністичними аґітаторами, то не мають права панове Кляйнбавми і йому подібні це українській пресі за зле брати.

....

Завважу, що можна би писати просто цілі гуморески про те, з якими похнюпленими носами ходили минулого року інтеліґентні жидівські комунофіли (адвокати, лікарі, студенти і т. і.), коли надійшли телеграми, що Сталін приказав вимордувати самий цвіт большевицької інтеліґентної еліти. Не знати попросту, на котру стати і як собі це все витолкувати.

—o—

Можливість ближчої політичної кооперації між жидами й українцями, хоч і дуже ще вилами на воді писана, всетаки занепокоїла деякі „сфери" в Польщі.

І так, почали представники тих „сфер" звертатись до українців, щоби були обережні і мали позір на це, з ким то властиво вони задумують знюхуватися...

Між іншими забрав слово п. Януш Кавецький, визначний урядовець у міністерстві справ внутрішніх, навіть мабуть і спеціяліст у меншинних справах.

Він у невеликій статті в „Бюлетині польсько - українськім" дуже гарячо займається справою українсько - жидівського порозуміння і є очевидне, що він його просто боїться.

Признаюся щиро, що я й сам властиво не бачу, в чім моглаб лежати небезпека для Поляків на випадок українсько - жидівського порозуміння. Могли би правдоподібно повстати якісь такі можливості, котрих покищо ми й самі ще не передбачаємо, а поляки вже їх бачать...

Досить, що п. Кавецький уважав за свій обовязок остерегти українців перед якимсь ближчим порозумінням з жидами, бо через це наразилисяб на **„випробувану неретельність"** жидівську, тай на це, що жид може кожної хвилі обернутись — як це вже в історії бувало — зо скаженою злобою проти свого недавнього союзника.

П. Кавецький каже, що жиди просто шантаж управляють, коли їм цього треба, і що вони при допомозі всіляких „страхи на ляхи" вимушували на уряді та на польській суспільності ріжні уступки, а навіть привілеї.

Вони напр. казали: „Зробіть нам таку і таку уступку, бо інакше. наша молодь скомунізується!" (Та молодь і так це зробила! — Ю. Г.).

„Давайте нам привілеї, а як ні, то єрусалимська шляхта нацькує на польську шляхту наші союзи і бунди!

„Пускайте нас до вашої політики, а як ні, то дрожіть перед інтернаціоналами!"

Ось таке виписує п. Кавецький і дуже цікавий, як би то виглядав такий українсько-жидівський союз. Він робить українців обережними, кажучи, що союзник-жид може покищо прицупнути супокійно з боку і дасть буцімто спокій теренам української господарської експльоатації, а пізніше „візьметься докупи і скоро відробить те, що втратив".

„І ми — каже Я. Кавецький — не одушевляємося відносинами польсько - українськими. Але українці знають, що ми є люди чистих рук і серед згоди і серед твердої боротьби. А жиди? Чи на довшу мету знайде український елемент у союзі з жидами те, чого шукає? Ніколи!"

Та покищо до союзу українців з жидами ще не доходить. Але жидів будуть щораз більше бити, гонити та переслідувати і вони таки цілком серіозно переконаються, що коли захотять мати в Польщі якусь серіозну опору, то знайдуть її лише між українцями.

Але тоді й українці будуть знати, чого від них жадати і при чім мають стояти. Тут українці без жидів дадуть собі раду, але жиди без українців — ні. **Юрій Горовенко.**

„В СЕРЦІ КОЖНОГО АРАБА ЖИВЕ НІМЕЦЬ"

Два данські журналісти, що живуть у Танжері, Ева Галяс і д-р Г. М. Гольст, пишуть у копенгаґенському щоденнику „Політікен" про мароканців, про їх спосіб думання та чому так багато арабів вступає до французької армії як добровольці.

Одною з головних причин, що тисячі мароканців зголошуються до французької армії, є їх замилування до війни. А до того ще новітня війна з новою дорогою збоєю, це ще більша розкіш, ніж давні племінні бої. Зновуж війна проти „румі" (арабське погірдливе слово на християн) це добрий учинок, милий Богові.

Та це все ще не виправдувало би, що Франко став такий популярний серед мароканців і що майже всі араби здоровлять один одного піднявши руку вгору. На думку арабів европейці це або фашисти або комуністи. А комуністів ненавидять іще більше ніж зненавиджених „румі", тому що вони безбожники. Тому араби зовуть себе і фашистами. Ріжниці між німецьким націонал - соціялізмом і італійським або еспанським фашизмом вони не знають. Наука націонал-соціялізму їм дуже подобається.

Воно має свої оправдані причини. Антисемітизм закорінений глибоко в цій країні; тут таксамо ненавидять жидів, як у Палестині. Як у 1912 р. французи ввійшли до міста Фезу, скасували гострі протижидівські закони. Це арабів дуже сердило. Вони говорили, що Франція веде в Мароку „жидівську політику". Тому зрозуміле, що німецький національний соціялізм серед арабів такий популярний, хоч у краю майже нема німців.

Мароканська приповідка каже: „В серці кожного араба живе німець". Коли чуєте такі слова вперше, дивно вони виглядають вам. Одна арабська служниця спиталася данського автора, якої він національности. „Данія? Де це є?" — „Лежить по другому боці Німеччини". „Коли так, то ви майже німець. В Німеччині живуть лише араби!" — „Як, прошу?" — „Так, в Німеччині живуть німецькі араби. Тому вони хочуть помогти нам". В неодному арабському домі висить іще портрет цісаря Вільгельма II. „Німецький султан також вірить у Магомеда", каже гордо власник. Тому то, що араби так по діточому вірять у німців, німецька пропаґанда має серед них такий легкий доступ. І лище щоби сердити французів, піднімають араби із вдоволенням руку вгору та носять свастику (гакенкрайц).

„Французи справді культурні европейці, від яких ми чимало можемо навчитися — зате еспанці самі не мають культури" — можна часто почути таку думку. А всеж араби чуються ближче споріднені з еспанцями; араби й еспанці вдержують із собою суспільні звязки. Головнож тепер мають араби в еспанському Мароку багато вольностей: появляються арабські часописи, мають право основувати національні товариства і т. д. У найбільше арабське свято „Еідкебір", усі родини, яких один член служить на фронті у Франковому війську, дістають барана. Часто можна почути думку: „Як Франко переможе, ми назад дістанемо Андалюзію. Інтеліґенція арабської молоді вірить, що як Франко переможе, все Мароко одержить автономію під еспансько-німецьким протекторатом.

Концерт.

Дідусь заснув смачно після обіду і хропить здорово. В кімнаті була теж маленька Олюся. Коли мати ввійшла до кімнати, побачила, що дівчинка маневрує щось при ґудзиках дідусевої камізельки.

— Щож ти робиш, Олюсю! Навіщож будиш дідуся?!

— Я не буджу, мамо. Пробую лише, чи не вдасться зловити іншої стації.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

РОСІЯ В КЛІЩАХ ШПИГУНСЬКОЇ ПСИХОЗИ.

Такий заголовок дає „Ню Йорк Таймс" другій статті свого московського кореспондента, Гаролда Денія, про обставини в Росії.

Слово „психоза" утворене з грецького слова „псіхе", що по нашому значить душа. З цього слова „псіхе" утворено нове слово через додання до нього наростка „озіс", по нашому „оза", котрий означає недугу. Отже „психоза" це недуга душі, недуга ума, умова або душевна недуга.

„Шпигунська психоза" це умова недуга, що обявляється тим, що хорий бачить усюди довкола себе шпигунів. Така недуга може вчепитися одної людини і це буде індивідуальна шпигунська психоза. Коли вона вчепиться великої маси людей, то це буде масова шпигунська психоза.

На думку Денія, люди в Росії масово нездужають на цю умову недугу, шпигунську психозу.

БОЖЕВІЛЬНА НАЦІЯ.

З заголовка статті й із самого перебігу статті Денія виходилоб, що світ має нині в Росії образ божевільної нації.

Не проти одної большевицької Росії підноситься закид масового божевілля. В цім самім „Ню Йорк Таймсі" з 6-го серпня 1933-го року писав Волтер Литлфілд у критиці книжки Павла Косока: „Модерна Німеччина" та книжки Гемилтона Фиша Армстронґа „Гітлєреве Царство — Перша Фаза": „Що Німеччина терпить від гострої масової параної, про це, видно, є мало сумніву. Симптоми (признаки недуги) виложив виразно Армстронґ у своїй книжці, а явища, на котрі Німеччина відкликається, предложені з документальними доказами професором Косоком".

Масову умову недугу замічували інколи в гарячих краях. Там люди деколи тратять масово силу волі. Одна людина може заставити іншу сповняти свою волю без спротиву. Цю недугу називають у гарячих краях Азії „ходи за мною", бо людина, що на цю умову недугу занедужає, без спротиву піде за іншим чоловіком, що скаже: „Ходи за мною!"

НЕДУГА, ЧИ ЧЕСНОТА?

Анґлійський подорожник Едвард Шекелтон, відомий зо своїх подорожей по підбігунових краях, написав про ці подорожі прецікаву книжку й у ній малює життя найдалі на північ живучого людського племени, ескімосів.

Пише він у цих „Бігунових подорожах", що, не зважаючи на тяжкі умовини життя, ескімоси це дуже приємні люди. Вони скрупулятно чисті й охайні, дуже приязні до чужинців, пристрасно люблять танці й усі дуже інтеліґентні. Мають вони цікавий погляд на бійку й гнів, каже Шекелтон; вони вважають гнів небезпечним божевіллям.

Як знаємо, в багатьох білих народів гнів, лють, уважається звичайно зовсім не проявом божевілля, а деколи то його навіть величається, вважається за признаку вищої людини, наприклад, пана.

Отже маємо дві ріжні оцінки гніву: гнів це признака умово недужої людини й гнів це признака звичайної, або нижчої людини. Ця ріжниця в оцінці гніву є ріжницею в культурі. Через це можна сказати, що про те, що це таке божевілля, рішає у великій мірі культура. Москалі під большевицькою диктатурою певно не думають, що вони нездужають умово на шпигунську психозу. Вони певно вважають, що так і має бути, що людина має всюди добачувати шпигунів.

ЗДОРОВА ГРОМАДА Й ЗДОРОВА ОДИНИЦЯ.

Але що це може обходити нас усіх, як кажуть американці, людей на вулиці, ці питання масових умових недуг?

Та мабуть ці питання важні й для „простого чоловіка", коли й старокраєві ґазети й американські ґазети й анґлійські ґазети писали про 11-тий міжнародній конґрес психольоґів у Парижі, що там відбувався від 25. до 31. липня цього року. Львівський „Новий Час" доносив: „Про ідеї гуманности говорив на вступі П. Жанет, а при кінці нарад конґресу — Е. Кляпаред (з Женеви). Він порівнював ненависть народу до народу з манією величности та (манією) переслідування"; а „Манчестер Ґардіен" доносив: „Жанет ілюстрував зо свого незвичайно багатого досвіду, які глибокі суспільні висновки (себто для поведінки великих громад людей) треба робити із спостережень душі поодиноких людей. Наші теперішні проблеми, питання почувань до власности, питання дражливости народів, зависти, реліґійних ненавистей треба вперед простудіювати на найближчих нам особах".

На думку цих учених, поведінка поодиноких людей це ключ до розвязки питання поведінки цілих народів, а це питання, видно, питання величезної ваги.

ФАКТИ ГОВОРЯТЬ.

В ґазетах за останні тижні стрічалися ми з такими донесеннями: Президент Рузвелт виголосив у Гайд Парку до шпитальних доглядачок промову про вагу опіки над умовим здоровлям людей. Д-р Горейшо Полок з Олбані, Ню Йорк, остерігає „конґрес населення світу" в Парижі про зріст числа умових недуг в Америці. Д-р Волтер Бромберґ написав книжку „Ум людини: історія перемоги людини над умовою недугою", а Алберт Дойч — книжку: „Умово хорі в Америці". Д-р Роберт МекМорі, секретар шікаґовського відділу Психольоґічної Корпорації, радить усім, що наміряють дружитися, якщо їм дороге будуче щастя, дати оглянутися психіятрові (лікареві умових недуг). Дентист на конґресі дентистів каже, що зуби псуються через умові стани, головно журбу. На нюорській стейтовій раді виступає д-р Странеган з порадою, щоб люди відвідували психіятрів такcамо часто, як і звичайних лікарів.

Звісно, багато значінь можуть мати ці всі факти, але чи всі вони не мають одного спільного значіння: яке велике значіння має умове здоровля людини? І чи не значать вони теж: як не робимо ближньому того, що шкодить здоровлю його тіла, не треба робити йому теж нічого, що шкодить його умовому здоровлю. Люди, що не дбають за умове здоровля своїх сусідів чи свого народу, скорше чи пізніше будуть примушені жити з умово недужими людьми.

ЗБУДУЙМО ПАМЯТНИК ШАШКЕВИЧА!

В серпні 1937 р. зложили на будову памятника Маркіяна Шашкевича отсі жертводавці: о. Стефан Побуцький $25; Ліста ч. 14, Редінґ, Па., $13.05; Дудик Софія $2. По $1: Спольська Юстина, Мельник Тома, Козіцька П., Копопельська Т., Дуда Анастасія. Дрібними датками $6.05. Ліста ч. 5. Катерина Тарнавська $5; по $1: д-р М. Сіменович, Б. Пелехович, д-р О. Тарнавський, Р. Нагірняк, і Н. Н. Разом $43.05.

Попередньо зібрано $1,861.-70, в серпні зложено $43.05. Разом зібрано до кінця серпня $1,904.75.

о. Лев Чапельський,

УКРАЇНСЬКА КНИЖКА В УКРАЇНСЬКУ ХАТУ

КНИГАРНЯ „СВОБОДИ".

Щоби помогти українській суспільности в Америці в доборі і доставі книжок, „Свобода" удержує в себе книгарню. Ця книгарня має на складі поважне число книжок: наукових, повістей, драм, поезій, музичних творів — для старших і молодших, давніших авторів і найновіших.

Вона має багату дитячу літературу: шкільні читанки української мови, букварі, короткі підручники історії й ґеоґрафії України для початкуючих учнів, а також малий катехизм та інші підручники християнської науки. Має також ріжні короткі драматичні твори, зладжені спеціяльно для дітей, а також легкі поезії, що надаються на деклямації на ріжні національні свята.

Книгарня має також на складі підручники педаґоґіки для вчителів, як теж підручники співу. Та найбагатше заступлені на складі повісти й оповідання. Зі старших українських авторів знаходяться твори Т. Шевченка, І. Франка, Нечуя Левицького, Лесі Українки, Марка Вовчка, М. Старицького, Б. Грінченка й інших; з новіших: О. Кобилянської, О. Турянського, В. Будзиновського, Ф. Дудка, Богдана Лепкого, Ю. Опільського, Матієва-Мельника, А. Чайковського й інших; з найновіших: Уласа Самчука, О. Білозерського, М. Голубця, Галини Журби, Б. Полянича, С. Шухевича й інших. З чужих перекладів є твори М. Гоголя, Толстого, Волеса, Кервуда, Конана Дойла й інших.

На складі є теж багато ріжних драматичних штук, з яких режисер може дібрати собі відповідний репертуар.

Заряд пильно слідкує за всякими новими виданнями в старім краю і коли тільки появиться на книжковому ринку якась добра книжка, то заряд зараз старається її спровадити до Америки. Треба тут зазначити, що добір книжок це досить важна справа. На книжковому ринку нераз появляються маловартні книжки. Завданням книгарні „Свободи" є остерігати своїх читачів від непотрібної витрати на невартні книжки, а поручати їм такі, що мають високу літературну вартість.

Подаючи час до часу критики на ріжні літературні твори, „Свобода" старатиметься помагати читачам дивитися глибше на читання книжок, витворювати смак до читання та через те збагачувати своє життя приємністю, що має додатній вплив на розвій нашого духа, а притім відносно мало коштує. „Свобода" оголошує час до часу спис тих книжок, подаючи заразом ціни. Також на прохання заряд висилає даром катальоґи. Від ширшого українського загалу залежить решта, себто, чи він захоче користати з цього, чи ні.

Кожний український громадянин, як культурна людина, повинен мати в себе вдома бодай маленьку бібліотеку. Бібліотека робить надзвичайно гарне враження на відвідувачів хати та додає багато поваги для дому. Всі ми знаємо, яке гарне враження робить на нас дім, у котрім ми застанемо бібліотеку. Книжкова атмосфера має також великий і корисний вплив на виховання дітей, що вже змалку привикають до книжок і згодом шукають у них здорової поради й розради. Добрі твори, зложені в бібліотеці, нагадують господареві добрих приятелів, до яких він кожний раз може повернутися і вони його ніколи не зрадять.

Бібліотеку можна у відносно короткому часі набути, купуючи хочби лиш одну книжку на місяць. З такої бібліотеки можуть користати не лише члени дому, але й сусіди. Читаючи книжки, ми в першій мірі робимо тим велике добро собі. А далі, робимо тим добро нашим письменникам, які за написання творів моглимуть діставати вищі нагороди й через те матимуть охоту писати все нові і все кращі твори. Тому ми не повинні купна книжок відсувати на сам кінець нашого фінансового буджету, тільки повинні для нашої власної користи видатки на книжки ставити на перше місце.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДІТРОЙТ, МІШ.

На Український Народній Дім.

На Український Народній Дім у Дітройті, Міш., зложили жертводавці й члени такі жертви:

Відділ 292 У. Н С.. $1,025; відділ 173 У. Н. С. $535; відділ 75 У. Н. С. $175; Союз Українок, відділ 23, $150; відділ 183 У. Н. С. $150; Укр. Амер. Горожанський Клюб $144; Йосиф Масляк $102; Укр. Міш. Ліґа $100; Союз Українок, відділ 16, $100; Стефан Чорний $74.75; Василь Чмир $61; Іван Дячун $55; Володимир Дідик $51; д-р А. Т. Кібзей $51.68; Петро Кізел $60; Василь Сеньків $55; Василь Бартош $36; Андрій Градовський $35; Микола Дворчин $35; Централя Амер. Гром. Клюбів $35; Андрій Кривий $35; Михайло Нидза $36; д-р Михайло Качмар $50; Іван В. Іванчук $31; Михайло Присташ $31; Іван Слупецький $31; Олекса Старко $33; Василь Тарас $31; Михайло Дворянин $30; Василь Коваль $30; Стефан Михайлюк $30; Василь Олексин $30; Йосафат Філяс $30; Іван Форись $30; Микола Чорний $30; Іван Дзядик $29; Михайло Федитник $27.50; Юрій Шевчук $28; Яків Демчук $27; Семен Боднар $26; Микола Гриб $26; Василь Єднак $26; Михайло Коваль $26.25; Семен Чистух $26; Василь Братусь $25; Володимир Візнчак $25; Павло Ґардій $25; Петро Ґіза $25; Діонисій Длуґаш $25; Грогорій Іваськів $25; Йосиф Карнеґі $25; Самуїл Костенко $25; Йосиф Польовий $25; Андрій Стефанишин $25; Михайло Топорівський $25; Вартоломей Шкільник $25; Тев. Тризуб $25; Укр. Амер. Гром. Клюб $25; Микола Шустакевич $23; Юлія Шустакевич $23; Андрій Дяків $22; Петро Молдавець $22; Гнат Било $21; Микола Мариняк $20; Петро Даньчишин $20; Іван Кічима $20; Володимир Осідач $20; Петро Попіль $20; Анастасія Філяс $20; О. Д. В. У., ч. 23, $20; Василь Лишак $18; Йосиф Шентак $18; Андрій Маланяк $16; Ілля Андрусевич $16; Григорій Наларкевич $16; Микола Сушицький $15; Теодор Ониськів $15; Павло Войтович $15; Евстахій Бутковський $14; Г. Чорний, А. Шестий, П. Шпирка і від. 20 У. Н. С. по $15; В. Головатий, І. Кусмина, Й. Навроцький, О. Шеремета і В. Шербан по $12; С. Балаківський, М. Головатий, п. Копикін, В. Шеремета і П. Ващук по $11; В. Белей, І. Боднар, В. Буґера, Т. Вихорик, А. Гичман, Н. Горбянський, І. Ґава, М. Ґринюк, П. Дунаєвський, п. Каліновський, О. Камінець, І. Камінський, М. Крук, Н. Лавринець, В. Лиснявський, М. Лишак, Г. Малиняк, Д. Медицький, М. Оддо, Н. Питель, П. Пошивак, В. Робін, Ю. Салович, К. Сташків, І. Сташків, І. Столяр, Я. Тимочко, від. 94 У. Н. С., Провидіня ч. 96, Оборона України, відділ ч. 2., Сходяча Зоря по $10; В. Білик, П. Боднар, М. Маланяк, Ю. Новак і В. Сидор по $8; І. Байба, О. Васюник, Т. Заптон, А. Ковальський, А. Крук, М. Максимович, Т. Медвідь, М. Михайленкко й А. Цванко по $7; І. Базилевич, М. Гал, Е. Головата, М. Запоточний, Д. Коцюба, І. Комаринський, Д. Кримко, М. Мариняк, С. Онуфрейтон, І. Резник, В. Сковрон і М. Чорна по $6; М. Андрусевич, Д. Базилевич, М. Баран, П. Баран, І. Батрин, Я. Білецький, В. Білінський, І. Богдан, М. Брилійський, П. Бурбан, Р. Вазик, Т. Винничук, М. Вихорик, Н. Волошин, М. Гаврильчак, Д. Галичин, В. Головатий, І. Гринюк, Ґобл Бір Ко., С. Ґельнер, А. Доровський, А. Дворчин, п. Дембіцький, П. Длуґош, Д. Дубрівний, А. Доровський, А. Заморило, О. Заплітний, П. Іванець, П. Іванька, І. Квасніцький, І. Кирилюк, Т. Кіхтан, В. Клоб, П. Коберт, Т. Ковальський, Д. Когут, К. Козіцька, П. Костирка, С. Костюк, о. Й. Крохмальний, Я. Козаченко, О. Кулеґа, О. Курант, І. Ладика, М. Мамшевський, К. Масляк, Т. Михальчук, п. Нагайло, В. Назарчук, Т. Назарчук, І. Панчук, Т. Петрикк, Т. Пліш, Т. Польовий, І. Попик, М. Попик, М. Попович, М. Прокіпчук, І. Процайло, В. Резник, С. Рупас, С. Самотіс, о. Л. І, Сембратович, Т. Сисак, І. Сорока, А. Стандич, Е. Сташків, І. Сташків, П. Стельмах, п. Терлецька, А. Тимочко, О. Тимочко, А. Томашівський, Й. Торба, п. Трибишевський, Г. Трухан, А. Топольницька, М. Убога, С. Цісло, Д. Цюпало, О. Чиривушко, І. Шкільник, І. Щомак, Г. Ясінський, В. Ясищук, д-р І. Яців, Союз Українок, відділ ч. 26, Українська Народна Поміч, відділ ч. 128, Український Жіночий Поступовий Клюб, Гетманська Жіноча Сотня, ч. 12, по $5; А. Курилло, П. Паралюк, Т. Починок, І. Захарія по $4; Д. Запоточний, Л. Бабій, М. Кирилюк, Н. Непюк, Г. Ониськів, П. Попович, А. Пуцило, О. Романчук, Д. Тетеричко й Іван Каменецький по $3; К. Андрусевич, Н. Баранецький, І. Бас, І. Боднарчук, п. Василик, п. Викало, п. Горбковський, п. Горбянський, К. Дзядик, В. Дрипень, А. Дутка, Н. Іванець, о. І. Ірха, П. Койдан, К. Качмар, Н. Кінащук, П. Кіянчук, І. Крайківський, п. Кульцинський, І. Лавринець, В. Макар, Я. Маланин, С. Малиняк, п. Микитюк, А. Михайлюк, А. Назаркевич, І. Перепелюх, Г. Перхалюк, І. Петричкович, М. Подолиняк, Я. Поливка, А. Соботко, В. Семенюк, Н. Сеньків, І. Сидор, А. Стецько, К. Таврик, П. Федаш, М. Швалюк, М. Ших і В. Ясищук по $2; Я. Бабенко, Р. Байда, Т. Бенжарський, М. Бенко, Ф. Базен, п. Бородач, А. Буляк, В. Василенко, Ю. Васюник, М. Виновський, П. Вирищук, С. Вітенко, К. Візничак, Г. Войтович, п. Волощук, Ю. Волощук, С. Герман, Ю. Головчак, І. Горбаль, Ю. Горбова, М. Гриб, С. Ґава, п. Ґурняк, Т. Демчук, М. Дзядик, І. Дідик, С. Добрийдень. Кость Добрийдень, С. Заморило, М. Захарійчук, п. Колопієць, Анна Кібзей, А. Кінащук, М. Кирило, В. Ковблик, М. Козак, О. Козаченко, В. Козаченко, Г. Кравчишин, Ю. Котович, П. Кріль, Я. Кріль, М. Курант, І. Курчак, М. Лазарчин, В. Левандовський, С. Левкут, С. Лесьневська, А. Максимович, М. Максимович, Г. Масляк, К. Медвідь, Н. Медвідь, п. Микитинський, К. Микитюк, Т. Мисяків, М. Михайленко, Г. Михайлишин, Т. Михайлишин, П. Михайлюк, С. Машлюк, І. Мулярчик, Нова Пора, К. Нидза, п. Онуфрейтон, С. Онуфрейтон, Т. Опалюх, п. Остапенко, А. Павелла, Є. Панчук, С. Перецький, Г. Петришин, С. Пирія, М. Піхурська, Г. Плекан, В. Плукар, Г. Поглод, А. Попович, М. Попович, Й. Присташ, І. Рах, Н. Романів, п. Ронсон, Р. Роблін, С. Рутковська, Т. Савіцька, М. Савка, Ів. Савило, М. Сивик, Т. Собашко, А. Старко, п. Степко, п. Тавлик, А. Тарас, П. Тереняк, Т. Титар, С. Тимочко, Т. Торський, Т. Тустанський, п. Филипчук, А. Холевка, Цвантко Анна, А. Цюрак, Е. Чмир, Г. Шведа, А. Шевчук, І. Шеремета, С. Шеремета, О. Шустакевич, І. Шустакевич, І. Ягнич і А. Яців по $1.

За Український Народній Дім:

Стефан Чорний, писар.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. св. Володимира, від. 130, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 18-го вересня, точно в годині 8-мій ввечір, в У. Н. Домі, 217-219 Іст 6-та вул. Обовязком є кождого члена явитись на збори в означений час. Довгуючим членам пригадуємо, щоби вирівнали свої залеглости. — А Капрович, рек. секр.

ВАЙТСТОНЕ, Н. Й. Тов. Просвіта, від. 129, повідомляє членів, що збори відбудуться в суботу, 18-го вересня, в годині 8-мій ввечір, в домі тов. М. Дзярського, 146-22 22-га Евеня, Вайтстоне. Є важні справи до полагодження, тому просимо всіх членів прийти на час. Неприявний член заплатить кару після статута. — М. Дзярський, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. Сестрицтво Любов, від. 37, повідомляє всіх своїх члениць, що три-квартальні збори відбудуться в пятницю, 17-го вересня зараз по закінченню свята, як повернем з походу. Просимо члениць нерозходитись, бо зараз зачнемо збирати місячні вкладки, контрольори відчитають касовий звіт, буде вибір комітетових на баль. Також будемо принимати нових члениць. Напоминаємо довгуючих, щоби вирівнали свої залеглости. — Анна Пограничнa, предс.; Анна Огар, кас.; Е. Кардаш, секр.

ПОРТ ДЖЕРВІС, Н. Й. Тов. Нова Зоря, від. 88, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 19 вересня, в годині 1-шій пополудні в гали Петра Ухацького. Хто не прийде на збори підлягає карі згідно зо статутом. Пригадуємо також те, що на останніх зборах вибрано нового предсідника гром. Петра Ухацького. — о. Д. Микитяк.

ДИТИНА МАТИ,

„Торонто Стар" доносить, що в однім з торонтонських шпиталів 13-літня дівчина привела на світ дитину 8 фунтів ваги. Батько дитини має 25 літ.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МІЛВОКІ, ВІС. Тов. Івана Франка, від. 103, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 18-го вересня, в годині 4-тій пополудні, в гали парохіяльній, 1231 Вест Скат вул.. Просимо прийти на означений час. На цих зборах будемо приймати членів до Союзу, а родичі хай впишуть своїх дітей до мол. деп., бо нема нічого ліпшого, як своя організація. — М. Адамчук, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Бр. св. Йосафата, від. 217, подає до відома всім своїм, місцевим і позамісцевим членам, що місячні збори відбудуться в вівторок, 21-го вересня, в годині 7:30 ввечір в гали де звичайно. Обовязком дождого члена є бути приявним, бо маємо важні справи до вирішення. Довгуючі члени зволять прийти і вирівнати свої залеглости бо впротивнім разі будуть суспендовані. Неприявний член на зборах підлягає карі згідно з ухвалою — А. Іванів секр.

ХТО ЗНАЙДЕ ПЛАЩ

Жіночий, що пропав у часі ДНЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЖІНКИ В НЕДІЛЮ, ДНЯ 12-го ВЕРЕСНЯ у Белведір Парку в Ню Йорку, дістане НАГОРОДУ!

МАРІЯ ДЕМИДЧУК, 338—22nd STREET, BROOKLYN, N. Y.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

ЖНИВА НА БІЛОРУСИ

Збіжжя достигло. Господар перейшов поміж збіжжя і ломив у пальцях достигле жито. Коли жито в пальцях починає ломитися — пора на жнива.

Господиня поклада на вишиваний рушник приготований вчора кусник хліба, кинула побіч трошечки соли, перехрестилася, просила Бога, щоб дав здоровля підчас жнив, завинула дбайливо хліб і сіль та понесла на поле. До праці йшли мовчки.

Господиня вірить у всі звичаї та обряди, які переказала їй мати і традиція. Вірить, що в вечір „дзядів", які уладжує сім разів до року, до хати злітаються духи предків, сидять на покутті, при вечері, та гріються в теплі, коли на дворі студінь. А в ночі їдять те, що їм потрохи оставлять із кожної страви.

І тепер, коли йде на поле з хлібом і сіллю, здається їй, що йде на стрічу чогось важного, прадавнього.

На полі господиня кладе хліб і сіль на межі, вибирає найдорідніше жито та стинає серпом кілька жмень, щоби звязати перший сніп „гаспадара". Цей сніп лежить потім побіч хліба й соли, аж як вечором вернуться додому.

Цей „гаспадар", наче представник усього поля, головна фігура жнив. Тому його потім застромлюють за образами на покутті. Там стоїть аж до хвилини звожения снопів із поля до стодоли. І до стодоли цей сніп увіходить перший.

Жнива зачинає провідниця, дівчина, що жне найкраще. Не кожна потрапить бути провідницею. Доброю жниваркою треба вродитися. Вона надає темпо і мусить так вести свій загін, щоб вийшов так рівненько як стріла.

— — —

Жнива зближаються до кінця. „Гаспадар" стоїть уже на покутті два дні. Ще кілька разів шарпнуть серпом і всеньке жито буде зжате. Та господиня не жне ще тих кілька жмень збіжжя. Кінцем серпа викопує посередині ямку і закопує в ній шматок хліба, спеченого із власного зерна з минулорічних жнив. Закопаний хліб оставляє в землі, а жито стинає до останнього стебельця. Давніще такий сніп оставляли на пні на полі, та її мати вже того не робила. Закопує хліб, щоби, борони Боже, яке нещастя не стрінуло ціле господарство або й жито моглоб не зародити. Не всі господині так роблять. Інші покладуть днище кусник хліба посеред нежатого снопа, а за якийсь час піднесуть і шукають жучків (хрущів). Коли знайдуть ясного жучка — то це певний знак, що на другий рік жито зародить, а чорний жучок ворожить „чорний рік" — неврожай і голод.

І вкінці на закінчення жнив усі кличуть „спарню" — себто багато жита в найближчому році.

Коли господиня ствердить, що все зжате, застромлює серп у землю і каже:

„Будзем спарню гукаць".

Всі качаються по стерні та вигукують:

— Спарня, спарня, хадзі сюда, гу-гу-гу!

Це має запевнити врожай жита в найближчому році. Це, як усі качаються, їх рух має означати лани жита з тяжким колоссям, що хвилює під подувом вітру. Чим скорше женці качаються, тим тяжчий буде колос, тим нижче буде хилитися жито до землі. А на св. Юра скакали. Треба було скакати якнайкорше, щоби жито якнайскорше виросло.

Женці качаються і кричать:

— Спарня, спарня, хадзі сюда... гу-гу... ад участка палавіна, ад тратіни чатвяртіна, а ад савсяго багатаго пана яще больше...

Потім усі вертаються на добре заслужений відпочинок.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

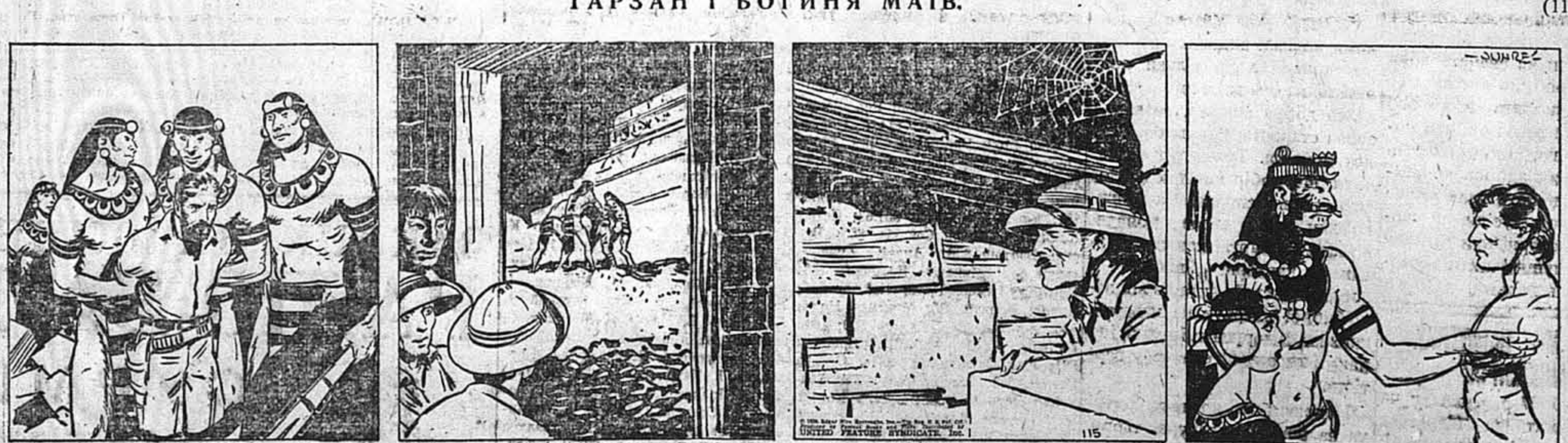
КЛІВЛЕНД, О. Тов. Т. Шевченка, від. 291, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 19-го вересня, в годині 2-гій пополудні, в У. Н. Домі 2253 Вест 14-та вул. Будуть важні справи до вирішення. Просимо рівнож вирівнати свої вкладки. — Й. Валентейчік, предс.; Т. Грицей, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Сестрицтво Неп. Зач. Преч. Діви Марії, від. 112, повідомляє всіх своїх члениць, що місячні збори відбудуться в неділю, 19-го вересня, зараз по Службі Божій в гали церковній. Просимо всіх члениць прийти на ті збори, бо маємо багато справ до вирішення. Довгуючим пригадуємо, щоб вирівнали свої довги, — Катерина Габрівська, секр.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН І БОГИНЯ МАЇВ.

(115)

Побачивши, як маянські покручі здушують Дарнота за горло, Юля Дейл завмерла. Вона хотіла крикнути, але їй здавило горло. Вона дивилася кілька хвилин, оперщись на одвірок виходу, й може булаб упала, колиб її не піддержав Джордж. Джордж теж тремтів і невмо стискав заячу лапку. Втім маянці звільнили Дарнота і почали вязувати йому взад руки.

Джорджеві стало лекше і він був певний, що це заслуга заячої лапки. Також Юля відзискала повну притомність. Вона сказала собі в серці, що це не час на слабість. У тім моменті вона відчула, як сильно вона покохала Дарнота. Звертаючись до Джорджа і Тоґі, вона твердо промовила: „Я йому мушу помогти!" Та як саме, вона сама не знала.

Після тих слів вона поступила кілька кроків наперед. До тієї сцени приглядався підступний Раглян. Він заховався поза мурами і бачив, як Дарнота схопили маянці, а також бачив, що Юля вибиралася йти на рятунок йому. Він тішився в серці, що його противники самі себе винищують своїм нерозумом. Це тимбільше впевняло його, що здобуде „зелену богиню".

— Очевидно, найбільше цікавила його доля самого Тарзана. Він конче хотів, щоб Тарзан наперед здобув ту „зелену богиню" та виніс її в підземний коридор. А тоді вже він дав би собі з Тарзаном раду. Та доля, здавалося, трохи хотіла собі закпити з Раглена. Бо Тарзан якраз стояв звязаний перед маянцями, які готовили його на жир ягуарам.